

Вибори до Європарламенту в Чеській Республіці:

хто виграв чи через що програв?

(короткий аналіз та прогнози для українців)

Низка аналізів та оцінок, стосовно вибору європейців, через голосування до Європейського парламенту, які продовжують оприлюднюватись спостерігачами, претендують на такий собі маркер "політичної температури по континенту". Чого тільки не оприлюднили оглядачі, не тільки по кожній країні – члену Європейського Союзу але й по всьому блоку, від: "Європа - поправіла" й аж до "вибори фактично перетворилися на вотум недовіри німецькій та французькій владам". Натомість, українців цікавлять, насамперед питання підтримки їх країни європейцями у протистоянні з агресором – росією, причому, як в самій Україні так й по тих країнах Європи, куди українці втекли від кривавої війни. Адже, політики та громадськість саме цих країн визначають рівень підтримки українців. Й через це, цікавим та корисним, насамперед - для біженців з України будуть результати європейських виборів, саме в Чеській Республіці, в якій опинилась/перебуває значна частина громадян України.

Із загальної кількості населення – 10,670 млн. осіб - право голосу мають більше 8 мільйонів чеських громадян, з яких на вибори євродепутатів прийшли 36,45% виборців. При цьому, 5% бар'єр подолали 7 політичних партій, об'єднань та блоків а результати – такі:

ANO – рух "ТАК" отримав 26,14% та 7 євродепутатів;

KDU + ODS + TOP 09 – коаліція трьох партій – 22,27% та 6 євродепутатів;

AUTO + PŘÍSAHA – коаліція двох партій - 10,26% та 2 євродепутати;

ČSNS + KSČM + SD-SN - коаліція трьох партій – 9,56 % та 2 євродепутати;

STAN + SLK - коаліція двох партій - 8,70% та 2 євродепутати;

PIRÁTI - парламентська партія – 6,20% та 1 євродепутат;

SPD - парламентська партія – 5,73% та 1 євродепутат.

Таким чином, з 30 політичних партій, об'єднань та блоків, які було зареєстровано на вибори до Європарламенту, кандидувало 675 осіб, 21 з яких й буде представляти Чеську Республіку в Європейському парламенті, в наступні 5 років.

При цьому, найбільше євродепутатів матиме нині опозиційна, парламентська - ANO, яку на парламентських виборах в березні 2022 року випередила коаліція KDU + ODS + TOP 09, яка саме таким чином змогла "здолати", як переконані спостерігачі - популістів та прибічників співпраці з росією, на чолі з відомим чеським підприємцем та головою ANO - Андрієм Бабішем (Andrej Babiš, 69), який вже спробував себе в кріслі Прем'єр-міністра Чехії.

Коаліцію правих партій KDU + ODS + TOP 09, яких ще називають SPOLU та яка в 2022 році виграла вибори до парламенту Чеської Республіки та розділила між собою всі міністерські портфелі, нині представляє Прем'єр-міністр Петр Фіала (Petr Fiala, 59). Цей політичний блок, як й Президент – Петр Павел (Petr Pavel, 62), є палкими прибічниками України та її громадян, яких ця країна прихистила в статусі біженців.

Найбільшим сюрпризом цих виборів є результат коаліції, до цього невідомих політсил AUTO + PŘÍSAHA (буквально: "мотористи" + "клятва"), які посіли третє місце й випередили такі партії та рухи, як STAN, PIRATES або SPD. Цей блок навіть не написав власної Програми, обмежившись "клятвою" а політичні погляди його лідерів зводяться до заперечення євро та тез, що: "людям не потрібна директива для всього" а також - "ми не хочемо федералізувати Європу, ми не хочемо, щоб стільки законів надходило з ЄС".

Четверту сходинку займають "ліві", які не представлені в чеському парламенті, як-то соціалісти (ČSNS) та комуністи (KSČM) й "незалежні демократи" (SD-SN), які в трьох матимуть аж два мандати, які невідомо як "поділять".

STAN – це партія мерів й незалежних а SLK, це окремо мери (старости) Ліберецького краю (Starostové pro Liberecký kraj). Ні одна з цих політичних структур не представлена в парламенті Чеської Республіки.

Найбільшим "горем" цьогорічних виборів є, фактична поразка парламентської партії Піратів (PIRÁTI), які подають себе як "протест" та противага класичній політиці й діють на політичній арені Чехії з 2017 року, коли вперше пройшли до нижньої палати Парламенту Чехії. Тоді партія отримала 22 з 200 мандатів а вже в 2021 році, лише 4, що тільки підкреслює падіння рейтингу "нетипових" політиків. Таким чином, цього річ, пірати мають лише одного представника в Європарламенті.

Й, завершує перелік євродепутатів, представник від парламентської партії SPD ("Свобода та пряма демократія") – геть популістської партії, яка заснована громадянином Японії та Чехії - Окамурую (Tomio Okamura, 51) в 2015 році. Саме ця структура організувала передвиборчий мітинг в Празі за участі ультраправих політиків: Ле Пен (Marine Le Pen, 55) з Франції та Сальвіні (Matteo Salvini, 51) з Італії із закликом припинити допомогу Україні та "війну у Європі" й саме на рекламних бігбордах цієї політсили вимагали від чеської влади: "Хочемо мир, не війну" чи "Гроші чехам, не Україні".

В цілому, виборча кампанія Європарламент-2024, в Чеській Республіці – пройшла без видимих інцидентів а її результати, як бачимо - не призвели до політичних криз чи потрясінь, як це сталося, наприклад, в Бельгії, де Прем'єр-міністр подав у відставку чи у Франції, де було оголошено дострокові парламентські вибори. Тим не менше, голосування вказали на певну зміну політичних вподобань, що є нормальним у цивілізованих країнах, включаючи й Чеську Республіку.

Натомість, саме через те, що політику в останній також визначає економіка, а отже - добробут виборців, прогнозувати погіршення статусу, наприклад, біженців України, як й іноземців, яких в Чеській Республіці більше 10%, через політичні зміни – не варто. Тобто, люба політична інституція, яка в пошуках голосів виборців, обіцяє "зупинити" міграцію, "відкидає" прийняття євро, критикує інституції ЄС тощо, отримавши владу - має надзвичайно мало шансів реалізувати обіцяне.

Підтвердженням цьому є кілька незаперечних фактів, як всередині країни так й з Польщі чи з Німеччини. Так, політичні сили, які категорично відкидають прийняття Чеською Республікою євро чи критикують військову допомогу Україні та її біженцям, саме цим голосуванням були "відкинуті" чеським виборцем в нижню половину вищенаведеного переліку. Ба більше, наприклад, "змагання" за робочі руки українців між Польщею та Німеччиною, в останню з яких переїжджає чимало співгромадян - є хорошим, а головне - тверезим сигналом для чеських владних політиків, незалежно від політичної забарвленості. Тобто, кожна спроба популізму закінчується, як правило - фіаско: і для політичної сили і для влади, яку така сила сформувала. Питання тільки в часі.

Й насамкінець, ігнорувати статистику, яка свідчить про позитивні тренди в економіці Чехії, в якій з початку військового конфлікту (лютий 2022) й лише до березня 2024 року працевлаштовано 397 915 осіб з України (з тимчасовим захистом), в результаті чого витрати на допомогу біженцям вже повертаються до бюджетів цієї центральноєвропейської країни - навряд чи може люба чеська влада, незалежно від програм, лозунгів та опозиційності. Через це, не варто виключати й подальші законодавчі заохочення, пільги та бонуси для громадян України, з тим щоб стимулювати їх до вибору постійного місця проживання, саме в Чеській Республіці.

Підготував

Ю.Ключівський - керівник IASEED

Прага, червень 2024